

CAPUT I.

DE

ARGUMENTATIONE.

Alia Philosophorum, alia Oratorum est propria Argumentatio.

Oratoria Argumentatio est apta & exquisito cum artificio facta propositionum, ex quibus argumentum constat, dispositio, unde legitima inferatur conclusio.

Argumentationum species apud Oratores octo sunt: Syllogismus, Ratiocinatio perfecta, Enthymema, Inductio, Exemplum, Epicherema, Sorites & Dilemma. De his sit

ARTICULUS I.

DE

SYLLOGISMO

ET

RATIOCINATIONE PERFECTA.

Questio I. Quid Syllogismus & quomodo à Rhetore tractatur?

R. Syllogismus est argumentatio tribus constans propositionibus; quarum ultima inferitur ex duabus primis. *Ut, omne vitium est fugiendum,*

*Atqui pigritia est vitium,
Igitur pigritia est fugienda.*

Prima

Prima existis propositionibus dicitur *Major*, altera, *Minor*, 3tia *Conclusio* seu *Complexio*. Aliter, prima simpliciter dicitur *Propositio*, altera, *Assumptio*, 3tia *Complexio*.

Item, duæ priores vocantur *Antecedens*, 3tia *Consequens*.

Longè aliter Orator quàm Philosophus tractat syllogismum: cum enim hic probare intendat; ille verò & probare, & probando placere ac movere satagat; Mirum non est, quòd Philosophus suas propositiones certo semper ordine, & sine artificio exquisito nudas simplicesque proponat.

Orator è contrario suam in collocandis, amplificandis atque exornandis propositionibus industriam ita ponat, ut artem dissimulet. Utriusque discrimen in exemplo patebit:

E X E M P L U M

Sit demonstrandum, (si alia desint) ex meris conjecturis, quòd *Æmilius* propinquum suum *Lepidum* interfecerit, ut hæreditatem ejus occuparet.

Philosophus ita argumentabitur: *Ille credendus est occidisse propinquum suum divitem, qui pauper erat, & hominis divitis heres futurus: Atqui talis erat Lepidus, ergo Lepidus credendus est occidisse propinquum suum divitem*

Orator artem dissimulans hunc in modum procedet:

Inhiabat Lepidus, instar famelici vulturis, amplissima hereditati divitis propinqui sui Æmilii, eamque jam spe devorârât homo vitâ profligatissimus, &

ad audendum projectus. Accedebat ad singularem audaciam inventrix omnium scelerum egestas. Urgebatur à creditoribus Lepidus, jámq̃ue carcer & compedes misero ostentabantur. Quò se verteret tanto in discrimine? quid expectandum ab homine ita comparato, nisi ut squallorem carceris atque inextricabiles difficultates uno aliquo facili facinore redimeret? clam scilicet occidendo eum, qui, si longiùs viveret, vitam ipsi omni morte duriores factururus erat. Ausus itaque est facinus abominandum Lepidus, ac propinquo suo mortem intulit. Lejã.

Questio 2. Quid Ratiocinatio perfecta?

R. Est Syllogismus cum suis probationibus, quando scilicet & Majori & Minori sua additur probatio. Unde ratiocinatio perfecta constat quinque propositionibus.

E X E M P L U M.

Ut probes, pigritiam esse fugiendam, sic ratiocinare:

Major. Omne vitium est fugiendum.

Probatio majoris. Quia omne vitium turpe est & perniciosum;

Minor Atqui pigritia est vitium,

Probatio Min. Quia rationi adversatur & innumera creat damna,

Complexio. Igitur pigritia fugienda est.

Questio 3. Quodnam est artificium oratorium tractandæ Ratiocinationis perfectæ?

R. 1. Debet Orator attendere, quid sibi probandum incumbat. Deinde rationes quærendæ sunt ad id probandum idoneæ. Tum Rationes illas

revo-

revocare oportet ad Argumentum Philosophicum. Denique Argumentum Philosophicum oratorio modo tractari debet.

Modus autem oratorius non tantum in eo consistit, quod duabus prioribus propositionibus Argumenti Philosophici, *Majori* nimirum & *Minori* sua probatio adjungatur, quo fiat argumentatio, quinque pertita & perfecta, sed etiam ut rhetoricè omnia tractentur. E. G. Per Ratiocinationem perfectam rhetoricè tractanda sit hæc propositio: *Vita innocentia omni studio querenda est*, primò Rationes quære ad id probandum, easque reduc ad Argumentum Philosophicum, &

Exemplum sic stabit.

Major. Quod facit hominem amicum Deo, omni studio querendum est.

Probat. Maj. Nam Amicus Dei omnia facilè dona à Deo accipit.

Minor. Sed vitæ innocentia hominem Deo facit amicum.

Prob. Min. Quia homo per illam Deo redditur similis.

Complexio : Ergo vitæ innocentia omni studio querenda est.

Ita ferè Philosophus.

Secundò. Orator singulas Argumenti Philosophici Propositiones rhetoricè deducit, amplificat & ornat, totumque syllogismi artificium occultat, hunc ferè in modum :

Ratiocinationis perfectæ
MAJOR SYLLOGISMI

Quod facit hominem amicum Deo, omni studio quaerendum est.

Si communis amicitiae ratio illud in hominum animis pondus ac momentum habet, ut nihil huic præponendum mortales existiment, quis erit tam parum æquus rerum æstimator, qui sibi longè potiori jure, ardentiorique studio, quæ Deum inter & hominem intercedit, amicitiam colendam non reputer atque retinendam?

PROBATIO MAJORIS. Nam amicus Dei omnia facile dona ab eo accipit.

Etenim cum utilitatis rationibus maximè ducantur homines, quid est in vita humana boni, quod ut inde acceptum, ita etiam huc referri non debeat? si enim vitam desideres? & ipse Deus mortalibus omnibus hanc impertit: si honores? ipse gloriæ omnis justissimus est & æstimator & dispensator: si voluptates? futiles sunt & noxiæ, quæcunque ab eo non dimanant: si divitias? in eo tantæ sunt, ut cumulatissimè hominis quantumvis avidi cupiditatem explere possit.

MINOR SYLLOGISMI, sed vita innocentia facit amicum Dei.

Atque inde arbitror satis intelligitis, quæ sit divinæ vis amicitiae, quam qui negligat, næ ille non impius modò, sed etiam stupidus & amens haberi possit. Quod si ita est, quâ tandem ope & cujus rei beneficio bonum illud infinitum consequemur? an superbiâ fortasse? an vitâ molli? an divitiarum jactan-

jaſtantia? nequaquam. Vitæ puritas & innocen-
tia hujus eſt felicitatis conciliatrix, hujus eſt con-
junctionis vinculum & amicitiaæ nexus.

*PROBATIO MINORIS. Quia homo vi-
ta innocentiâ fit Deo ſimilis.*

Neque enim fieri ullo modo poteſt, quin infini-
to quodam amore Deus Optimus Maximus proſe-
quatur eum, quem ſui ſimillimum viderit. Et verò
quæ major cum natura Divina fingi ſimilitudo po-
teſt, quàm ſi quis ipſius Sanctitatem, morum in-
nocentiâ æmuletur & quantum mortali fas eſt, in
ſe quaſi repræſentet? Etenim Divina mens incor-
rupta eſt & ab omni terrenæ concretionis contagio-
ne remotiſſima; uti etiam ab omnibus corporeæ
voluptatis ſordibus vitæ puritas atque innocentiâ
abſtrahit.

*CONCLUSIO. Ergo vita innocentiâ omni
ſtudio quaerenda eſt.*

Quis ergo jam de ſalute ſua ſit parum aded ſolli-
citus, & inimicus Puritatis & innocentiæ, ut hanc
non ſummo quodam amore ſtudioque proſequatur?

Lejay. Ex hoc Exemplo animadvertete, quomo-
dò ratiocinatio imperfecta, id eſt, ſyllogiſmus
tractari poſſit: omiſſis ſcilicet Majoris aut Minoris
probationibus, ſi neceſſariæ non ſint.

E X E M P L U M R A T I O C I N A T I O N I S P E R F E C T Æ.

Cicero ex L. I. de Inventione, ubi probat,
Epaminondam Thebanorum Ducem in leges non
peccaſſe, opprimendo lacedæmonios.

MAJOR. Qui leges interpretatur ex utilitate reip., non peccat in leges.

Omnes leges, iudices, ad commodum reip. referri oportet, & eas ex utilitate communi, non ex scriptione, qua in literis est, interpretari.

MAJORIS PROBATIO. Quia leges ad utilitatem reip. conditæ sunt.

Eâ enim virtute & sapientiâ majores nostri fuerunt, ut in legibus scribendis nihil sibi aliud, quam salutem atque utilitatem reip. proponerent: neque enim ipsis quod obesset, scribere volebant: &, si scripsissent, cum esset intellectum, repudiatum iri legem intelligebant. Nemo enim leges legum causâ salvas esse vult, sed reip., quod ex legibus omnes respublicas optimè putant administrari.

MINOR seu ASSUMPTIO. Ergo in hoc quoque iudicio desinite literas legis perscrutari: & legem, ut æquum est, ex utilitate reip. considerate, quod Epaminondas fecit.

MINORIS PROBATIO. Quid enim magis utile Thebanis fuit, quam Lacedæmonios opprimere? quid magis Epaminondam, Thebanorum Imperatorem, quam Victoriæ Thebanorum consulere decuit? quid hunc tantâ Thebanorum gloriâ, tam claro atque exornato trophæo clarius atque antiquius habere convenit? scripto videlicet legis omisso, scriptoris sententiam considerare debebat. Summam igitur amentiam existimabat, quod scriptum esset reip. causâ, id non ex reip. causa interpretari.

COMPLEXIO. Quod si leges omnes ad utilitatem reip. referri convenit, Epaminondas autem reip. profuit, profectò non potest eodem factò & communibus fortunis consuluisse, & legibus non obtemperasse.

ALIUD

R H E T O R I C Æ 57
A L I U D E X E M P L U M .
R A T I O C I N A T I O N I S
P e r f e c t æ e x C i c e r o n e .

Pro Lege Manilia.

Pompejus est deligendus belli Imperator.

M A J O R .

In deligendo Imperatore, non tantum virtutis bellicæ, sed etiam felicitatis habenda ratio est.

Ego sic existimo, Maximo, Marcello, Scipioni, Mario & cæteris magnis Imperatoribus non solum propter virtutem, sed etiam propter fortunam sæpius imperia mandata, atque exercitus fuisse commissos.

P R O B A T I O M A J O R I S

Quia summis viris ad magnas res bene agendas divinitus adjuncta est fortuna.

Fuit enim profecto quibusdam summis viris quadam ad amplitudinem & gloriam, & ad res magnas bene gerendas divinitus adjuncta fortuna.

M I N O R . Atqui

Pompejus fuit semper felix.

De hujus autem hominis felicitate, quæ de nunc agimus, hæc utar ratione dicendi, non ut in illius potestate fortunam positam esse dicam, sed ut præterita meminisse, reliqua sperare videamur; ne aut invisa Diis immortalibus oratio nostra aut ingrata esse videatur.

P R O B A T I O M I N O R I S .

Quia magnas res domi militiæque, terrâ marique feliciter gessit.

Itaque non sum predicaturus, Quirites! quantas ille res domi militiæque, terra marique, quantaque felicitate gesserit: ut ejus semper voluntatibus non modò

cives assenserint, socii obtemperarint, hostes obedierint, sed etiam venti tempestatesque obsecundarint. Hoc brevissimè dicam, neminem unquam tam impudentem fuisse, qui à Diis immortalibus tot & tantas res tactus auderet optare, quot & quantas Diis immortales ad Cneium Pompeium detulerunt. Quod ut illi proprium sit ac perpetuum, Quirites! cum communis salutis atque imperii, tum hominis ipsius causâ, sicut facitis, velle & optare debetis.

C O N C L U S I O

Igitur Pompejus deligendus est Imperator.

Quare cum bellum ita necessarium sit, ut negligi non possit; ita magnum, ut accuratissimè sit administrandum; & cum ei Imperatorem præficere possitis, in quo sit eximia belli scientia, singularis virtus, clarissima auctoritas, egregia fortuna, dubitabitis Quirites! quin hoc tantum boni, quod à Diis immortalibus oblatum & datum est, in remp. conservandam atque amplificandam conferatis?

Simili Ratiocinatione perfecta probat Cicero oratione pro Milone, licuisse Miloni, occidere Clodium.

ARTICULUS II.

DE

ENTHYMEMATE.

Questio 1. Quid Enthymema?

R. Est imperfectus syllogismus, vel, ut alii definiunt, est syllogismi pars: cum enim syllogismus tribus constet propositionibus, quarum prima dicitur *Major*, altera *Minor*, si hanc aut illam omittas, Enthymema fiet.

ut,

ut, omnis ars est expetenda, igitur Eloquentia est expetenda. Vel: Eloquentia est ars, igitur expetenda est. Utrumque hoc Enthymema pars est sequentis syllogismi:

Major. *Omnis ars est expetenda,*

Minor. *Atqui Eloquentia est ars,*

Conclusio. *Ergo Eloquentia est expetenda.*

Frequentius utuntur Oratores Enthymemate, quam syllogismo; unde Aristoteles Enthymema syllogismum oratorium vocat. Ratio est, quod vel prima vel secunda syllogismi propositio sæpe ita nota sit, ut probatione non egeat.

Cicero orat. pro Muræna probat Enthymemate, à nemine æquius defendi Murænam quam à Cicer.

A quo tandem Marce Cato! est æquius Consulem defendi, quam à consule? quis mihi in republica potest aut debet esse conjunctior, quam is, cui respublica à me una traditur sustinenda, magnis meis laboribus sustentata?

Philosophus sic argumentaretur:

Muræna Consul est, ergo æquum est, eum à me Consule defendi.

Vel: Æquum est, Murænam à me, qui Consul sum, defendi.

Questio 2. Quomodo tractatur oratorium Enthymema?

R. Sic oratoriè deducendum hoc Enthymema; inutile est, persequi & necare Christianos, ergo ab eorum cede abstinendum est.

Primò, Eleganti periodo propone hanc sententiam, *inutile est persequi & necare Christianos.*

Deinde sententiam Argumentis proba, confirma, & amplifica.

De-

Denique conclude, à cæde Christianorum abstinendum esse.

Exemplum Oratoris Ethnici.

Quamvis in Christianam gentem gravissimo memet odio sentiam exstimulari, nullique rei parcitum velim, ut vel ipsa, si fieri possit, Christiani nominis recordatio penitus extinguatur. *Propositio.* Longâ tamen doctus experienciâ consultius nos esse acturos arbitror, si à cruentâ Christianorum cæde tandem aliquando abstineamus. *Confirmatio.* Nam quid agimus? aut quid efficimus? dum nova quotidie supplicia ad extirpandam illam pessimam nationem excogitamus? revocemus in memoriam longissimi spatium temporis, quo cum Christianis bellum exercemus: multa eorum milia vario tormentorum genere sublata sunt, parentes in liberos, mariti in uxores suas crudeles extiterunt: vidimus vicos ac plateas Christianorum sanguine manantes. Timuimus non semel, ne insipientium cadaverum acervi factoribus suis luctuosam pestem huic urbi afflarent: suam tortores ipsi industriam exhausserunt; nec invenire ea tormentorum monstra potuerunt, quibus Christianorum animi percellerentur. Quid verò in hanc usque diem sæviendo promovimus? etiam furoribus nostris illudunt. Diceres feralem Hydram, quæ acceptis vulneribus augetur & crescit: è profuso eorum sanguine in horas singulas novi Christiani pululare videntur. *Conclusio.* Cesset igitur carnificina nostra, quam sine fructu hactenus exercuimus: & qui nec blanditiis, nec suppliciis ad frugem revocari possunt,

possunt, suo infelici genio permittantur.

Lejay.

ARTICULUS III.

DE

INDUCTIONE.

Quid est Inductio ?

R. Inductio est argumentatio, quæ ex pluribus collationibus pervenit, quò vult: sive est coacervatio multorum similium aut exemplorum ad aliquid concludendum.

ut; quis optimus arborum fructus? qui dulcissimus: quæ gemma cæteris præstantior? fulgidissima: quæ facies omnium pulcherrima? illa, in qua colorum vivacitas & lineamenta omnia decoro ordine consentiunt; est igitur prudentia virtutum omnium præstantissima, cujus & fructus dulcissimus & fulgor eximius & ordo perfectus.

Egregia est illa Tertulliani, ad probandam corporum resurrectionem, inductio:

Lux quotidie interfecta resplendet, & tenebra parè vice decedendo succedunt: sydera defuncta viveſcunt; tempora ubi finiuntur, incipiunt: fructus consumuntur & redeunt: semina non nisi corrupta & dissoluta fecundiùs surgunt: omnia pereundo servantur, omnia de interitu reformantur, quis igitur inficiabitur, mortuorum corpora posse resurgere?

Cicero Orat. pro Cornelio Balbo, utitur hac inductione exemplorum. *Hic tu Cnei Pompei beneficium, seu potius iudicium & factum infirmare conaris; qui fecit, quod C. Marium fecisse audierat & fecit, quod P. Crassum, quod Cajum Syllam, quod Quintum Metellum, quod denique domesticum authorem, Patrem suum facere viderat. &c.*

Et

Et Paradox. I. Quibus gradibus Romulus ascendit in Calum? quibus Numa Pompilius? qua res ad necem Porsenna Mutium impulit? qua res Horatium Coclitem? &c. ut sup.

Meritò laudatur inductio, quâ S. Augustinus invehitur in hominem improbum.

Terram malam non vis; segetem malam non vis; bonam arborem vis, equum bonum, servum bonum, filium bonum, vestem bonam: solam animam vis habere malam. Quid te offendisti? aut quid tantum de te malè meruisti?

ALIUD EXEMPLUM

Honesta animi Relaxatio non
respuenda.

Per Inductionem similium.

Ignoratis igitur, quod ipsa nostris quotidie oculis natura subjecit? Attendite, quam uberrimè etiam, & soli pinguioris agri culturam patiantur; An non, nisi quiescere illos identidem siveris, arescant continuo & sua Dominum expectatione destituant? quid in artefactis peritissimus rerum Magister usus atque experientia commonent? Arcus si tenditur semper, illum frangi videas, aut certè multum enervari. Duriora marmora crebriore frictu minuuntur; res quælibet assiduo nimis usu teritur ac deperit, & hanc putatis esse solius animi conditionem, ut nullis debilitetur exercitationibus? ut repetitis quantumlibet laboribus succumbat nunquam aut vincatur?

Per

Per Inductionem Exemplorum.

Non ita sentiebant viri ætatum omnium iudicio sapientissimi; non Crassi, non Lepidi, non Catulli, non Scipiones, non Lælii, quos honestâ interdum oblectatione relaxasse animum legitimus; imò si quid Tullio creditur, discinctos fuisse nonnunquam, & positâ ad tempus, quæ Magistratus decet, gravitate, pene dixerim, puerorum instar, per Bruutorum hortos discursasse. *Lejay.*

ARTICULUS IV.

DE

EXEMPLE
ET

EPICHEREMATE.

Questio 1. Quid est Exemplum?

R. Est inductio imperfecta, quâ ab uno tantum simili facto argumentamur ad aliud. V. G. Horatius non fuit condemnatus, quòd sororem necaverit, ergo nec Milo condemnandus, quòd Clodium occiderit.

Cicero pro Milone. *Negant intueri lucem fas esse, qui ab se hominem esse occisum fateatur &c.*

Vide superius dicta de Comparatione.

Questio 2. Quid est Epicherema?

R. Est brevis ratiocinatio, cujus omnes partes in unam conferuntur: sive est argumentatio brevissima, totum Syllogismum aut Enthymema

com-

complectens. Ut, *sinè causâ Servus Dominum accuset?* Continet brevissima hæc Argumentatio totum hunc Syllogismum:

Non debet Servus sine causa accusare Dominum, atqui tu Servus illius es, ergo illum non debes sine causa accusare.

Aliud. *Post tot tantâque peccata Cælum te sine pœnitentiâ ingressurum putas?*

Ratiocinatio hæc totum enthymema complectitur: videlicet, nullus peccator sine pœnitentiâ Cælum ingreditur, igitur nec tu sine pœnitentiâ ingredieris.

ARTICULUS V.

Quid est Sorites?

R. Est Argumentatio quædam generalis, multas particulares acervatim complectens; idèoque à Cicerone Acervalis appellatur, ut; Africano virtutem industria peperit; virtus gloriam, gloria æmulos comparavit; igitur industria Africano æmulos comparavit.

Cicero Tuscul. quæst. *Quidquid est, quod bonum sit, id expetendum est; quod autem expetendum, id certè approbandum; quod autem approbandum, id gratum acceptumque habendum; ergo etiam dignitas ei tribuenda est: quod si ita est, laudabile sit necesse est; bonum igitur omne laudabile.*

Est autem Sorites dolosum argumentandi genus, in quo præcipuè cavendum, ne ex dubiis incertisque propositionibus certa formetur conclusio. Ut; *Bibliopola multos evolvit Libros, qui multos evolvit Libros, multum studet, qui multum studet, fit doctus, ergo Bibliopola fit doctus.*

Falsa

Falsa est isthæc conclusio ; quòd vox, *evolvere*,
ambiguam patitur significationem ; nimirum vel at-
tentè legere, vel manibus tantùm versare ; hæc,
non illud convenit Bibliopola.

Priori similis est vulgaris illa argumentatio ; qui
*bene bibit, bene dormit ; qui bene dormit, non pec-
cat, igitur qui bene bibit, non peccat.*

Valet plurimùm Sorites in Epilogo Orationis,
cùm rebus antea probatis, in unam velut catenam
multæ argumentationes coacervantur.

E X E M P L U M.

Quo probatur, vectigalia in ærarium Regis in-
ferenda esse. *Quis dubitet Viros Principes, in
sua Regia, tanquam in altissima specula collocatos esse,
ut inde provideant, ne quid Resp. detrimenti capiat &
quale verò detrimentum acciperet, si pateret hostium
incurSIONibus ? si in provinciis atque urbibus, in pena-
tibus ac focis barbarorum arma grassarentur ? Ad
exitialem illam calamitatem evitandam bella identi-
dem cum irrumpentibus hostium copiis sustinenda sunt.
Bellum ut geri possit, conscribenda sunt cohortes, om-
nibus presidis Legiones instruenda. Quis autem co-
get milites & conscribet exercitum sine stipendiis ? Ad
hæc autem militibus numeranda opus est ærario locuple-
tissimo. Quapropter ex omnibus Regni Provinciis ne-
cesse est in ærarium Regium vectigalia deportari. Lejay.*

ARTICULUS VI.

DE

DILEMMATE.

Quid est Dilemma ?

*¶. Est Ratiocinatio imperfecta, quæ duci-
tur*

tur à duabus partibus contrariis, quarum utramlibet concedat adversarius, reprehenditur.

Cicero Patriam cum Catilina sic argumentantem inducit; *quamobrem discede, atque hunc mihi timorem eripe: si verus; ne opprimar: si falsus, ut tandem aliquando timere desinam.*

Pro Quinctio. *Restat ut summa tibi negligentia obstiterit, aut unica liberalitas: si negligentiam dices; mirabimur: si liberalitatem; ridebimus.*

Philip. 4. *Legatos decernitis? si ut deprecentur, contemnet Antonius: si, ut imperetis; non audiet.*

In Verre. *Utrum tibi Siculos publicè privatimque amicos, an inimicos existimari vis? si inimicos? quid te futurum est? quò confugies? dices tibi esse amicos? què poteris? huc veniunt cum literis, veniunt cum testimoniis publicis &c.*

Dicitur itaque Dilemma, quòd ita utrimque premat, ut ex alterutra parte capiat adversarium. Unde Cornutus etiam Syllogismus solet vocari. V. G. *Vel pius es, vel impius? Si pius, Deum time: si impius, magis time.*

Item, *Si Christiani estis, cur Legibus Christi non paretis? si non estis, cur nomen Christiani usurpatis?*

Qua ratione Dilemma hoc postremum (idem de aliis iudicium esto) oratoriè dilatari atque exornari possit, docetur sequenti exemplo.

Quoniam deplorando temporum nostrorum fato fieri dicam, ut, cum Majores nostri Christiana Religionis institutum tam sedulò, tamque severè coluerint, sic ab eorum virtute & sacrâ velut hereditate nepotes defecisse videantur, nihil ut præter vacuum & inane duntaxat Christiani nomen, mendacemque Religionis laryam retineant?

Agite, degeneres anima! quo ego vos nomine jam appellem, in quibus nulla avita pietatis vestigia videoor. statuite tandem ipsi, quales velitis esse, quales appellari.

Dilemma. Christiani estis, an non? responsuro date:

Audio communem omnium vocem, Christiani sumus: id ipsum piacularibus Sacri Lavacri fontibus abluti professi sumus, hoc gloriamur nomine; Christianorum Sacramenta usurpamus.

Cur igitur nomen tam sanctum flagitiis polluistis? cur alienam à vitâ Christi vitam vivitis? cur preceptis illius ac legibus rebelles usque ac contumacos, hanc ipsam, quam videmini profiteri, doctrinam abjicitis? Christus voluptates damnavit, vos consecramini: Christus opibus maledixit, vos inhiatis: Christus honores contempsit, vos omni studio ac labore, per fas ac nefas aucupamini:

Facecite mendacissimi hominum! Larvati Christiani facecite! parcite speciosum illud nomen jactare ambitiosius: non est christianum nomen positum in verbis, sed in factis: non capiunt sordes vestra faditasque animi tantum nomen, tam cœleste, tam divinum.

Ite, ite ad Mahumetanos, turpissimos illos foedissimarum voluptatum cultores: religionem eorum amplectimini, quorum mores imitari vos non piget.

Sed quid ego hæc? ah! potius si qua vos salutis vestra remordet cura, si quis Christiana religionis amor tangit, recipite vos ad meliorem frugem, & Christiani nomen, quod usurpare placet, omnibus christiane virtutis officijs decorate.

Lejay.

E 2

ARTI

ARTICULUS VII.

Quomodò Argumentationes oratorix tractandæ sint.

Cùm ad levandum tedium, tum ad prolixitatem fugiendam in argumentationibus, observanda veniunt sequentia :

Primò. Diligentissimè est curandum, ne Syllogismorum & Enthymematum turbâ conferta oratio sit: cum oratorix actiones à dialecticis disputationibus quàm longissimè abesse debeant. Locuples enim & speciosa vult esse Eloquentia; quorum nihil consequetur, si conclusionibus certis & crebris, Dialecticorum more, constiterit.

2dò Adhibeatur in argumentando varietas, & jucunda quædam distinctio; figurisq; verborum diversis & ornamentis sententiarum expoliatur Argumentatio. Hæc enim exornationis diversitas facit, ut eadè argumentationis forma interdum altera videatur.

3tio. Si Argumenta & rationes multas adhibendæ sunt, non eodem, sed diverso argumentandi genere pertractari debent. V.G. Si ad primum argumentum amplificandum & ornandum adhibita sit ratiocinatio, secundo deserviat Enthymema; *3tio* Epicherema, *4to* Dilemmata, Inductiones, Exempla &c.

4to. Propositiones ipsæ Argumentationis sic immutari possunt, ut, si in primo argumento, propositio *Major* posita primo loco fuerit, in altero *Minor* priore loco ponatur, & vicissim: Nonnunquam etiam à conclusione ducatur argumentandi initium. Sed hæc omnia meliùs deprehendi atque observari non possunt, quàm ex attenta assiduâque Lectione Ciceronis.